

KÉT PARÓDIA

EGY LÓLÁB FEKETE PÉNTEKJE

Paródia Sütő András Egy lócsíszár virágvasárnapja című drámájáról

Nyugat-európai dráma három kelet-európai felvonásban — Paul von Hindenburg tábornagy vezényszavai nyomán

Szereplők

Kolbaas Mihály és családja
Tronkai Vencel báró és barátai
Luther Márton és hívei
Antónia nővér és húgai
Nézőközönség és szerző ismerősei
Jobbágyok, poroszlók, zsoldosok, urak, lovak és drámaírók

Első felvonás

Kolbaas Mihály lakása Kolbaasenflecken am Etweder Oder központjában. Ajtók, ablakok és problémák nyitva. Még mielőtt a függöny felgördülne, a nézőközönség zsoltárokat énekelve suttogja: »Korszakalkotó darab! Korszakalkotó rendezés! Korszakalkotó kritika!« Az utcáról enyhe szellő és dicshimnusz árad be. Közben átszellemült poétikus kifejezések hallatszanak: »Büdös paraszt, fogjátok meg! Disznó banda! Botot a pimasznak! Szúrd agyon a bugrist!« A templomi ének tülerődik egészen a hangos káromkodásig. Tánclépéseket lejtve megjelenik Slézinger, elrejtőzik a mondanivaló mögé. Az ajtóban megjelenik egy pincsikutyának álcázott véreb, aki katona.

KATONA: Slézingert, a tolvajt keresem.

LISBETCHEN: Slézingerben csak lókupecünk van, vitéz úr!

KATONA *(elszalad)*: Elszaladok, hogy elősegítsem a dráma kibontakozását.

SLÉZINGER *(előbújik)*: Világ lókupecsei, egyesüljete!

HENRIKCHEN: Üsd, vágd, aprítsd a várurakat!

LISBETCHEN: Nana, fiam! Kicsi vagy még, nem szabad vagdalóznod nagy drámában.

SLÉZINGER: Szeretnék zendülni egy kicsit.

KOLBAAS: Maradj nyugton, Slézinger.

SLÉZINGER: Dehogy maradok nyugton. Luther Marci mindig azt hirdette: aprítsátok, fojtsátok, vágjátok őket, nyíltan és titokban.

KOLBAAS: Hagyjuk a lázadást másokra. Nem látod, hogy várom a két szép fekete lovamat.

SLÉZINGER: Azokat a lovakat, akik még hisznek az uraknak?

KOLBAAS: Én a törvénynek hiszek.

HENRIKCHEN: Nem ismerem a törvény bácsit. Üsd, verd, fojtsd, aprítsd!

KOLBAAS: Ne rosszalkodj, egyetlen fiacskám.

LISBETCHEN: Jaj, férjram, egyetlen hites Kolbaasom, rossz hírt hozok. Hiába várod a lovakat. Tronkai Vencel báró visszatartotta a lovakat, elverte a lovászfíút.

SLÉZINGER: Üsd, verd, aprítsd a bárót, ahol éred.

KOLBAAS: Nem aprítani, jó Slézingerem. Majd a törvény megvéd engem és a lovaimat.

(Függöny nyerítve le)

Második felvonás

Szín ugyanaz, mint az első felvonásban. Lisbetchen útra készül, Henrikchen hintalovon ül, Slézingerchen lovon ül, Kolbaaschen lovatalnul áll. A színpadon tehát egy ló sincs, a közönség és a kritikusok között elvétve akad.

KOLBAAS: Olyan szomorú vagyok a lovaim miatt.

SLÉZINGER: Ló, ami ló, én is szomorú vagyok.

PRÓKÁTOR: Panasszal fordulok a fejedelemhez. A panaszok kicsiny tojásaiból kelnek ki az elégtétel madarai.

SLÉZINGER: Kegyelmed aforizmákat mond, nekünk meg lovakra van szükségünk. Lovakra! Érti?

PRÓKÁTOR: Értem. Minden jó, ha a vége ló.

LISBETCHEN: Megyek a fejedelemhez. Átadom neki a panaszlevelet a lovak ügyében.

PRÓKÁTOR: Menjen, szép asszony!

LISBETCHEN: Megyek.

SLÉZINGER: Befogom a lovamat.

KOLBAAS: Nincs is lovad.

SLÉZINGER: Befogom a számat.

*(Eltávoznak. A színpad elsötétedik, miközben a darab mondani-
valója egyre világosabb. Néhány nap múlva, amikor már a közönség
is leborulva magához tért a csodálattól, befut a rossz hír, lovak
nélkül.)*

KOLBAAS: Istenem, Uram, Teremtőm! A poroszlók megölték a feleségemet. Se feleség, se ló.

SLÉZINGER: Így jár a szegény lócsiszár. Ló helyett poroszló.

KOLBAAS: Tiszteltem a törvényt, de a törvény csak a bárókat tiszteli. Száz törvényt adnék egy lóért!

SLÉZINGER: Vencel báró az oka mindennek. Ő és barátai.

KOLBAAS: Üsd, verd, aprítsd a bárót!

SLÉZINGER: Vencel báró az oka mindennek. Ő és a barátai.

KOLBAAS: Üsd, verd, aprítsd a poroszlókat és a poroszlovakat.

(Függöny aprítva le.)

Harmadik felvonás

Szín: a tronkai vár, benne egy várúr a hozzávaló urakkal, fehér-cselédekkel és Antónia nővérrel. A lovak a színpad mögött és a nézőtéren várnak a fejleményekre. Mennydörgés és kártyacsattogás hallatszik.

VENCEL *(énekli)*: Hol vannak a lovak?

MIND *(énekelnek)*: Hol vannak a lovak,
hol van a jó konyak,
konyakkal és lóval
csókolózunk joggal,
cuki a ló.

VENCEL: Hozzatok be tizenkét szűz leányt és tizenkét szűz lovat.

LAKÁJ: Sajnálom, báró úr, se lány, se ló. Antónia nővér az egyetlen a várban.

ANTÓNIA: Én csak Luther Mártonnal szoktam együtt imádkozni.

KUNZ *(énekel)*: Minek a marha énnekem,
mikor én a kancát szeretem.

VENCEL: Kunz úr mindig csak a lényegre keresi.

KUNZ *(énekel)*: A lényeg, más semmi,
a vágyam csak ennyi,
és csendben elmenni
tovább...

LAKÁJ: Menjen a lényegbe, Kunz úr!

VENCEL: Várjatok! Előbb hallgassátok meg, mit ír nekem a drámaíró. Íme a levél. *(Olvas)* A tronkai bárónak és lovainak. Ide hallgass, te elfajzott, lóganajból termett, szamárköhögésből kiköpött, történelemből kibőfentett intrikus! Fölszólítalak, azonnal add vissza a lovaimat, a lószerszámomat, a lócitromomat, a lópikulámat, a ló lábamat, ellenkező esetben lóvá teszek és fasírozottat csinállok belőled, aláírás Kolbaas Mihály lovasított drámaíró.

(Döbönt csend. Aztán ijedt nyerítés hallatszik.)

KUNZ: Jönnek az édes kis kancák.

(Kolbaas, Slézinger, fegyveresek be)

KUNZ: Jé, ezek csödörök!

KOLBAAS: Meglakoisz, báró! Üsd, vágd, aprítsd!

VENOEL: Kegyelmezz, lócsízsár!

KOLBAAS: Nincs kegyelem! A feleségemért teszem. Lógni fogsz báró!

SLÉZINGER: Égnek a csűrök, égnek az istállók, a kastélyok, égnek a képek. Mit gyűjtsak még meg, Mihály?

KOLBAAS: A jelképeket. Hadd legyen melege a közönségnek!

LUTHER *(be)*: Kolbaas Mihály! Mire vetemedtél?! Békés ordasokat téptél szét éjjel, mint a puszták farkasai. Ártatlan csikókat juttattál a szalámigyárba néhány jelentéktelen ló miatt.

SLÉZINGER: Marci, Marci, hát nem te tanítottál bennünket lázadásra?!

LUTHER: Mindent a maga idejében, hű Slézingerem. Mit ér a rebellis, ha akasztófán lóg? Mert jobb az élő megalkuvás, mint a döglött igazság. Imádkozzatok!

(Seregek érkeznek. Kürtök szólnak, Kolbaas nem szól.)

VENOEL *(olvas)*: Mi, Szászország Választófejedelme megvizsgálta Kolbaas Mihály panaszát, elrendeltük perének újratárgyalását, lovainak visszaadását, drámáinak előadását. Kelt mint fent... Hát én? Mi lesz velem, szegény báróval?

LUTHER: Te is sorra kerülsz. Várj a történelmi háttérben.

(Szín elsötétül, közben a nézők orrukat fújva dicsérik a szerzőt.)

Második fénykép

Drezda piactere, ahol zöldséget, túrót és hazát árulnak. Bevonul Kolbaas, Slézinger és néhány ló. Az emelvényen ülnek a bírák.

HANGOK: Pfuj bíró! Ne hagyj magad, Kolbaas!

HÓZENTRÁGER: Csend, rend, figyelem, aki rossz lesz, megverem! Kezdjük az ítélethirdetést. Méltóságos Tronkai Vencel báró! Jelen?

VENOEL: Jelen.

HÓZENTRÁGER: Kolbaas Mihály lókereskedő. *(Kolbaas föláll)* Igen. Tessék állva maradni. A választófejedelem és a császár ítéletét kell meghallgatnunk. Gauner ügyész úr...

GAUNER: Ötödik Károly, isten kegyelméből római császár, németalföldi, felföldi, belföldi és külföldi, alsó, felső, király, ász — elrendelem a lovak visszaszolgáltatását Kolbaas Mihálynak. Íme megkaptad igazságodat.

MÜLLER: Tronkai Vencel báró két esztendei börtönbüntetésre ítéltessék. *(Döbbent csend)*

NŐI HANG: So jung und schon getroffen.

HANGOK: Éljen a császár!

KOLBAAS: Éljen a császár? Ő hozta el az én fekete péntekemet.

SLÉZINGER: Hamarabb utolérik a hazug császárt, mint a sánta lovat.

MÜLLER: Kolbaas Mihály kolbaasenflekkeni drámai hős, született 1502-ben Schwerinben, újjászületett 1975-ben Kolozsvárott, a mai napon kötél általi halálra ítéltetik.

KOLBAAS: Előbb a lovamat, most meg a nyakamat! Hát érdemes drámai hősnek lenni?

MÜLLER: A császár döntött így.

SLÉZINGER: Szép kis császár, mondhatom.

MÜLLER: Drámákban mind ilyenek a császárok.

SLÉZINGER: Lázadjunk fel, emberek! Ebrudaljuk ki a drámákból a császárokat!

KOLBAAS: Késő. Én lógni fogok, úgy érzem.

(Az akasztófa helyeslően bólogat a háttérben.)

(Függöny helytelenítve le.)

VÉNDÖGSÉG

Paródia Páskándi Géza Vendégség című drámájáról

Istenes dráma három istentelen felvonásban

Személyek

DÁVID FERENC püspök és unitárius, kicsit már pisis

SOCINO okleveles kisúgó és besúgó

BLANDRATA TATA doktor és vén dög

MÁRIA cseléd, de nem labanc

DÁVID FERENC VEJE vallásosan erőszakos teológus

Szín: ugyanaz, mint az előző történelmi drámákban, csak a falak abszurdok, illetve abszurdoidok, vagyis az egyik csikos, a másik pötytyös. A padlón bőrök. Állatiak. A sarkokban pókhálók. Bogariak. Három (szám szerint három) háromlábú szék, két ágy, egy lépcső, fél téglá, negyed liter bor. Ablak nincs, bárszekerény nincs, lift nincs. Feszültség sincs.

Első felvonás

DÁVID FERENC VEJE (*a lépcsőn jön le előre, beszél hátra és középre*): Vendég jött a vén dög hívására.

DÁVID FERENC: Isten hozta a vendéget.

DÁVID FERENC VEJE: Vendéget, Socinót nem Isten hozta, hanem a fejedelem küldte, mégpedig a vén dög Blandrata sugalmazására.

DÁVID FERENC: Isten hozta Socinót. Köszönöm az égnek, köszönöm Báthorynak és Blandratának.

DÁVID FERENC VEJE: Socino besúgó. Érted? Besúgó!

DÁVID FERENC: Hát aztán. A besúgó jó téma. Isten hozta a jó témát.

(*Sötétedés a színpadon és egész Erdélyben, aztán lassan világosodik, de csak a színpadon.*)

BLANDRATA TATA: Légy üdvözlöve, Socino! Vendég vagy.

SOCINO: Üdv, tata! Vén dög vagy.

BLANDRATA TATA: Megkapod a szakszervezeti beutalót, avval nyugodtan vendégeskedhetsz itt a püspöknél. Jó kis vendégség lesz ez, meglátod.

SOCINO: Inkább vendögség lesz ez, doktor úr. Besúgás lesz itt a kenyérem, tudom. Besúgást früstükölök, ebédezek és vacsorázok.

BLANDRATA TATA: Azt uzsonnázol is. Ez a teendő.

SOCINO: Sejttem. Ez a konfliktus sine qua non. De én hitből akarom tenni, amit teszek, és enni, amit eszek. Vallásos besúgó vagyok, ez a mániám. Némi filozófia sem árt, vagy mi a szösz!

BLANDRATA TATA: A házigazdát, Dávid Ferencet kell vallásosan a hóhér kezére juttatnod. Érted?

SOCINO: Értem. Itt leszek vendég tehát?

BLANDRATA TATA: Itt. Ez a te ágyad, amaz a Dávid Ferencé. Ez a te széked, amaz a Dávid Ferencé. Ez a te poharad, amaz a Dávid Ferencé. Az árnyékszék közös. A cseléd is közös. Máriának hívják, de te becézheted Marcsának, esetleg Cuncikának.

SOCINO: És miért kell hóhérkézre juttatni Dávid Ferencet? Miért?

BLANDRATA TATA: Mert gyanús, fölöttébb gyanús. Tudod, mi minden volt ő? Katolikus, luteránus, kálvinista és szocrealista! Most meg unitárius és avantgárdista. Hiszed te, hogy ő ezt hiszi?

SOCINO: Hiszi a piszi. Azt mondd meg végre, te vén dög, mi az én dolgom ebben a vendögségben.

BLANDRATA TATA: Amint azt mondja a püspök, hogy egyszer egy az egy, jelented. Amint azt mondja, hogy az egy nem egy, hanem kettő vagy három, azonnal jelented. Ha mást mond, azt is jelented. Ha hallgat, szintén jelented.

SOCINO: Megteszem. De csak hitből súgok be. Beljebb is, ha kell.

(Hosszú, sötét besúgások után rövid tény gyullad. Mária terit, leül és fal. Socino bejön, leül és eszik. Dávid Ferenc belép, helyet foglal és csipeget. Jövés, menés. Hasmenés.)

SOCINO: Én a padláson alszom.

DÁVID FERENC: Itt alszol.

SOCINO: Abban az ágyban alszom?

DÁVID FERENC: Nem. Ebben az ágyban alszol.

MÁRIA: Én hol alszom?

DÁVID FERENC: Te a padláson alszol.

MÁRIA: Tudom, én csak húszéves vagyok és hülye, de én szeretnék itt aludni.

SOCINO: Én meg szeretnék ott aludni.

DÁVID FERENC *(latinul)*: A szolgálólány gyengeelméjű, de egész jól imádkozik. *(Magyarul)* Ott alszol, Mária.

MÁRIA: Itt alszom.

SOCINO: Én is itt alszom.

DÁVID FERENC: Maga ott alszik, Socino.

SOCINO: Miért nem amott alszom?

DÁVID FERENC: Amott a közönség alszik.

MÁRIA: Nem akarok a közönséggel lefeküdni. Az nekem sok. Elég nekem Socino is.

DÁVID FERENC: Tetszik neked Socino úr?

MÁRIA: Tetszik. Csak nem szeretném, ha gyertyával világítana a lábam közé.

SOCINO: Ezt nem értem, püspök úr.

MÁRIA: Nem gyertyával kell oda világítani, hanem egyébbel.

SOCINO: Nem értem, püspök úr.

MÁRIA: Maga gyertyával keresné nemcsak a lányét, hanem a magáét is.

SOCINO: Ezt se értem, püspök úr.

DÁVID FERENC: Fő, hogy a közönség megérti. Ébred már, nézze!

(Függöny ébredezve le.)

Második felvonás

(Szín és cselekmény ugyanaz, csak sok idő és sok vita múltán.)

DÁVID FERENC: Hiszek egy Istenben.

SOCINO: Antitrimtárius vagy, látom az orrodon.

DÁVID FERENC: Rosszul látod. Nem vagyok antitrimtárius, hanem az antiunitáriusok ellen vagyok, azaz sem trini, sem uni, sem anti, hanem hiszek egy Istenben.

SOCINO: Érdekes. Én is hiszek egy Istenben. Hogy áruljalak akkor el?

DÁVID FERENC: Árulj el, mert én szeretlek.

SOCINO: Én is szeretlek.

DÁVID FERENC: Te jó áruló vagy.

SOCINO: Meghiszem azt. Téged meg direkt jó elárulni. Élvezetes munka. Megbizonyosodtam, hogy bűnös vagy. Hitújítással foglalkozol és Máriával is. Aki szintén besúgó.

DÁVID FERENC: Máriával nem újítok. Csak a régi szokásokat üzöm vele: együtt hálunk, utána imádkozunk. Milyen adatot adjak még?

SOCINO: Add meg a mi mindennapi adatunkat...

(Socino írja a jelentést, Mária átveszi és átadja Blandratának, aki átfutja.)

BLANDRATA TATA: Még írj. Még. Még!

(Függöny álmosan le.)

Harmadik felvonás

(Szín és cselekmény ugyanaz, mint az első és a második felvonásban, a sötétség után ismét világosság következik.)

MÁRIA: Állapotos vagyok kettőtöktől. Hol a püspök?

SOCINO: Megöltem.

MÁRIA: Hol a püspök?

SOCINO: Megöltem.

MÁRIA: Örült! Hol a püspök?

SOCINO: Megöltem, de még él.

DÁVID FERENC: Élek még, a vendégem vagy még, besúghatsz még, Máriával szeretkezhatsz még, Istenhez fohászkodhatsz még.

(Sötétség, aztán világosság, de vigyázva, nehogy fordítva sikerüljön.)

SOCINO: Ó, miért is szeretlek úgy, te püspökfalat!

DÁVID FERENC: Harapj belém nyugodtan. Sajnálom, hogy sajnálsz. Énekeljünk.

(Hallgatnak abszurdoid módon.)

SOCINO: Énekeljünk még!

(Hallgatnak még abszurdoidabb módon.)

DÁVID FERENC: Miután ilyen jót énekeltünk, most hallgassunk egy kicsit.

(Torkuk szakadtából ordítanak szintén abszurdoid módon.)

DÁVID FERENC: Miután ilyen jót hallgattunk, jöhetnek a katonák.

SOCINO: Vége a vendögségnek. A püspök pök rám, tudom. Miért? Az én hibámért ő hibás, mert hibázott. Súgtam be, s most rúgnak ki.

DÁVID FERENC: Énekeljünk. Házunk előtt mennek a katonák, sejhaj...

KAPITÁNY *(be)*: A fejedelem parancsára jöjj velünk, Dávid Ferenc.

DÁVID FERENC: Megyek. Mehettem volna már az első felvonás végén. Énekeljünk, Socinóm, egyetlen kis besúgóm. *(Hallgatnak.)*

SOCINO *(magába roskadva)*: Ó.

DÁVID FERENC: Ne hallgass olyan hangosan, imádott besúgóm.

KAPITÁNY: Jöjj, püspök. Vár a bakó. Neki is meg kell élnie valamiből. Normára dolgozik szegény.

(Dávid Ferenc veje beront előre szegezett géppisztollyal. Megpillantja Socinót): Socino, gyere!

DÁVID FERENC: Ne bánts Socinót, ő a vendégem.

DÁVID FERENC VEJE: Nem bántom, csak vendégül látom.

SOCINO *(üvöltve)*: Nem akarok vendégségbe menni! Élni akarok még! Besúgni akarok még!

SÚGÓ *(előjön a sűgőlyukból)*: Elég! Vezessék el őket! Ki látott még ilyet. A színházban a sűgő a legfontosabb személy, nem pedig a besúgó. Fügöny le!

(Fügöny abszurdoid módon felfelé megy le.)

